

MÉLTÓSÁGOS

KIRALYI TANATSOS

SOMSSICH LÁZÁR ÚR'

ÓDAJA

MÉLTÓSÁGÓS

RHÉDEY LAJOS *)

TS. KIR. KAMARÁS

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ő NAGYSÁGAHOZ.

Fordította Csokonay Vitéz Mihály.

Mint Júpiternek Chaoni törzsöke,
Melly tserfamakkal széltibe tengeté
A' vad világot, 's a' bereknek
Századokig vala zöld Királlyá,
Ambár kifizárad; még se hal el, hanem
Késő fijában újra feléledez,
'S szent magva, porhanyós egerfát
Nem terem, és henye hangabokrot.

*) Carmen ad Ludovicum Rhédei de Kiss Rhéde, Nuncium Comitatus Szatthmár ad Comitata Regni Hungariæ Anno Ae. Vulg. 1802. Posonii celebrata Legatum pro Militaris Academiæ in Hungaria Fundatione decem millia Florenorum donantem. Posonii 1802. 4.

Így a' Vitézek' hív unokáiban
(Bár régi pompás fényjeket a' gonoloz
Sors öfzvedálta is) kitetfzik
A' magos elme 's az Ösi Virtus.

Ezt látni benned, RHÉDEY, Kedvesem!
Formád 's nagy elméd megmutatá, ki légy,
Védvén Királyink' oldalát és
Szent küfzöbít fiatal korodban. *)

Nagyobbra gyúlván a' Paloták' puha
Pompáit immár megveti érdemed,
Bajnoki fáradozással izzadsz, **)

'S fegyverbe vágyol nyerni ditső halált!
De vízfzfzföllít élemedett Atyád.
A' kurta mentét hát letélfzed,
'S békeruhába Hazádba megtérfz.

Szüz Hitvesednek karja között midőn
Polgári tserfát nyerni serénykedel,
És benned Országunk' ügyében
Szíves, erős hazafit tsudálunk:

Ím a' Világnak két fele borzadó
Lármára zenc'ül, városok és mezök
A' tengerekkel, és folyókkal
A' tsata' véribé füstölögnek.

*) Az Architehton Académiából 1780 Éfzt. a' Ns. Testörzö Udv. Seregben valasztatik életének XVII-dik Éfzt.

**) Ezer létfáz nyoltzvan harmadik éfzt. a' Wurmser' hufzár Regementjébe előmozdittatik.

Már jó Királyunk, 's tsend-szerető Hazánk
Márs' durvaságát érzeni kéntelen.

Felkél nemes dühével égvén

A' Magyar, és feni görbe kardját.

Vélnéd hogy égből hull le, vagy a' kinyílt
Földből tolúl fel hirtelen a' sereg.

Megtetfz Bihar Nemes - vezérnek,

Tégedet esmeretes Leventát. *)

Kézfülnek immár az hadak, és liheg

A' Szittyá népség vívni; de vízfzátér

A' döllyfös ellenség, 's Királyunk'

Szárnya alá jön az égi Béke

Az újra felgyúltt hartzok után hogy ézt

Megállhatóvá tégye Kegyes Fejünk,

Gyűlésre hívja Nemzetünknek

Hű Fejeit 's Követit Posonyba.

Megbízza esmértt Virtusid a' Nemes **)

Sz a t h már, 's Követnek küld ide tégedet.

A' jól kiformáltt szív 's tálentom

Mit tegyen, itt Magyarink eléggé

Láták Te benned. Mennyire szíveden

Fekszik Hazádnak közjava? megtevéd

Gazdag 's okos jótételeddel

Drága jelét örök Érdemednek.

*) Az 1795-dik eszt. Bihar Vármegye' felkelő Ns. Seregé-
nek Főkapitányjává, v. Obersterévé tétetik.

***) A' Posony Városába, 1802 eszt. Május 2-dik napjára
rendeltt Ország' Gyűlésére Szathmár Vármegye Köve-
tének neveztetik.

Mert Festetits György' tífza szerelminek
Tüzét követvén árva Hazánk iránt *)
Pompás ajándékkal segíted
Márs' nevelő hadi oskoláját. **)

Vitéz ABAKNAK Léthe' ködébe dültt
Királyi házát fényre hozod megint ,
'S újabb ditsősséggel tetézed ,
Érdemes egy Fija Öseidnek. ***)

Méltán betsülnek jó Magyarink tehát,
'S méltán szeretnek. Bár vitsorogj, Írigy!
Ezt a' Király' méltó kegyelme
BCU Cluj / Szent-Halasi naplók kiadójaként

De míg vitorlád' jó szelek öblözik:
Vigyázz hogy álnok helyre ne tsapjanak ,
Ne hajts a' Szírenek szavára,
'S térjki az Acrocerauniáktól.

- *) Gróf Tolnai Festetits György az említett Diétának XVI-dik ülésében Jun. 25-dik napján a' Magyar Országgi Katona Akadémiának fundálására 40000 forintot ajándékoz.
- **) M. Rhédei Lajos az nap, 's azon Vegre 10000 for. ád.
- ***) A' Rhédei Familia eredetét húzza Magyarországi Királynak ABAnak (ki is 1031 elzt. országlott) nemzetiségéből, a' mint a' balhatatlan MARIA TEREZIA Kegyelmes Diplomája bizonyítja,

CSOKONAY VITÉZ MIHÁLY

Ó D A J A

M. G. FESTETITS GYÖRGY

Ö N A G Y S Á G A H O Z

AZÓN TARGY FELŐL.

Szárnyalj le mennyből, Calliópe! 's segítsd

A' még szokatlan Tárogatón kezem?

Im Tháliának gyenge lantját,

Bár szeretik koszorús Leányink,

E' rozmaringok' zöldje alá teszem,

A' fenyveseknek görbe gerintzeit

Megmázom, 's onnan mezfze nézván

Kalpagosink örömét kifúvom. —

Ki az, ki kertté téteti a' mezőt

'S termő mezővé a' sivatag kopárt,

Kit Tritonok kürtje 's Tihannak

Rijjadozó hajadonja hirdet?

Nem látod Őt — a' Keszthelyi Indigeszt? ¹⁾

Az Ő Nevének Temploma fénylik ott.

Nézd mint teríti bé Hazánknek

Boldog Egét ragyogó Világa.

1) A' kik valamelly tartománnyal jól tettek, annak Indigeszt (vagy is honnyi) Istenévé lettek, mint Osiris, Faunus, Aeneas, 's a' t. Lásd Virg. Aen. L. XII. v. 794, 795.

Bellóna' markos Báltya pihenteti
 GYÖRGY' görbe kardját húsz adamás szegen,
 Zöld pálmaágakkal takarván
 A' hüvelyére tapadt aludt vér.

A' tarka Bőség tsüngeti jobb felől
 Horgas Türo'kjét; és sok ezer betses
 Aldási nem férvén beléje,
 Hervadozo mezeinkre ontja.

Pómóna rak rá ritka gyümölsöket,
 Czérés kötést fon sárga kalázból;
 Mellyet piros pipatsvirágok
 'Skék Czianák 2) gyönyörűen vegyítnek

BCU Cluj / Central University Library Cluj

GYÖRGYről danolgat szöke gyulai közt
 Pán, a' furuglyás; 's régi szokás szerént
 Bachussa a' boldog Szigetnek 3)
 Töltt poharát Neki hajtogatja.

Mély tisztelettel borzadok! a' magas
 Mennynek Leányit látom az Aoni
 Kelzthelybe' — óh boldog Halandó,
 A' ki az égbe' lakók' barátja!

Melly édes érzés játszik az ő komoj
 Ortzáikon, mint zengik az Indigest,
 Tágas mezőt, 's Védőt találván
 Szárnya alatt... De mi képtelenség—

- 2) Cyana, Búzavirág. De az ilyen öfzverakott nevek nem jól jöven ki a' Poétai ízléssel; megtartottam a' gyönyörűen hangzó Görög szózatot.
- 3) Ertem a' Muraközt, ahol teremnek a' kereskedésben Insulaner név alatt menő igen betses borok.

Márs könyvet olvas! Húga, sziláltt haját
Felsímogatván, né! hogy okoskodik,
És tizikalommal mérsekéli
A' tüzes ütökzetek piattzát.

Ott kardra termett ujjait egy Hufzár
A' mezfzelató tsöhöz egyengeti;
Itt egy erős Hajdú 4) az Ország'
Rajzolatín figyelemmel andalg.

Mit szölltok erről, Hétmogorok, ti kik 5)
Tátur' havassán tábori abrozok

'S nézötsövek nélkül jövétek
E' Kanaán' mezejére gyözni.

Azonn igyekszik FETETITSÜNK, hogy e'
Kartáts világban hív Unokáitok

Élzfzel)'s okossággal tanúlják
Örzeni érdemetek jutalmát,

Melly érte hullott véreitek miatt
Zsengés. — Ma már a' táborokat befűltt

Szobákba rendelik tsatának,
Sapenna után vífzik ütökzetre,

Kiknek nyeregből szabta ki rendjeket
Az üstökös Kund, a' bajuzos Gyula.

Möst lineán lövik rakásra,

Kit buzogánnyal ütétek agyba.

- 4) Hajdúknak nevezték a' Magyarok általában a' gyalog katonákat.
5) Béla' nevetlen Iródeákjánál; Septem principales personae, qui HETUMOGER vocantur. Almos Vezér a' maga 6 fő társával, a' kikkel jött vala ki Seythiából, a' Tátur, vagy Karpatus' hértzein keresztül. Ref montes Hovos,

Hijába vinnéd, rettenetes Botond! 6)
Menkö tsapású bárdodat a' mai
Byzantium' falához, annak
Rézbe borúltt kapuját bevágni:

Egy mezfzelató tső kitekinténé
Szándékod', egy más tső az egélz kaput,
A' bárdot, a' Vitéz Botondot
Egyszeri pertzbe rakásra törné. —

Mindég, Vitézek' Nemzete, vólt nevünk:
E' két örökség jegyzi ki még ma is —
Rettenhetetlen Szív! Serénység!
Nagyra való fijait Lehelnék.

De ez kevés még egy bizonyos vezélyt
'S halált okádó bombi előtt ma már.
Száz Dentmagyart is földre dúlna
Holmi' suhantz gyerek egy kanóttzal.

Izmos Leventák! Hogyha reánk maradt
Kemény erőtök: megnemesíti GYÖRGY
A' Scythæ testet Brittus élfízel;
'S gyermekeink VAYak lehetnek. 7)

Ö, a' ki földünk' Pontusa 8) habjait
Yörvényre húzá, száz lehetetlenen

6) Láthatni ezt a' Botond históriáját az említett Iródeák'
Könyvében, a' Mándi Ur' fordításában.

7) Jegyzés nélkül is érthetni, hogy itt M. Baró Vay Mik-
lós Ö Nagyságára van a' tzelezás; ki a' hadi Tu-
dományoknak bővebb tanulására a' Fels. Rendelések-
hez képest Frantzia Országot és Angliát öfzvelakta.

8) Amá' tengeri módú Gályával, melly a' Balaton zájjait
heveti.

Tett 's tesz tsudát; ő mér fuvallni
Lélekerőt az inas Magyarba.

Ő új Minervát ugrat elő Zeüfz' 9)
Szent homlokából, és maga nyújt dsidát
'S halálzemű Aegist kezébe. —
RHEDEY van vele, és segíti.

Zengj harsogóbbann, Énekem, e' betses
Két Névre, melly, mint a' Duna, élni fog,
'S mint a' világosság kiterjed,
Es bekerüli egész Világot. —

HANEM CHIJLÉZEN BARDUSAIKI KÖNYVTÁR, Cluj
Ki a' sok elmés Hunnia' Hadnagyit
A' Léthe' zsibbalztó vizétől
Trombitafőn az egekre hordja?

Méltatlan éj-tsend sürgeti sok vitéz
Arpádjainkat. — Pére hafszontalan
Kétségek! im általragyogván
Czenki NAPUNK 11) a' homály tsoportján,

A' Múltt' 's Jövendő' pólusit is süti,
Tud már ezentúl tenni is írni is
Nagy dolgokat Földünk' Vitézze'
'S Lantosa: Calliopém, elég ez.

- 9) Görög neve Jupiternek. Aegis pedig a' Minerva Medusás paissa, mellyre a' ki nézett, kövé változott.
- 10) A' Bardsok valának a' Celta, Gallus 's a' t. népeknek Poétáik, kik Istenjeikről, Eleiknek vitéz teiteikről, 's egyéb nemzeti dolgokról énekeltek.
- 11) Tzélozás van a' N. M. Gróf Széchényi Ferentz Ö Excell. által fundáltatott Nemzeti Könyvtára. Ebből az okból jön elő oda alább a' Mátyás Király' emlékezete is.

Elég! — Reked már Tárogatóm' szava,
 Lankadnak ingó ujjaim ennyi nagy
 Dítséreteknek hirdetésén,
 Mellyek eláltt erejim tetézik.

Mátyás' ditsőültt Lelke, tekints alá,
 Esmérd egedből, lábadozó Hazád',
 'S a' Kefzthely' és Czenk' istenülő
 Attyaiban magadat találdfel;

'S érezd, hogy a' Menny' kedve is egy igaz
 Hérosi szívben megfzaporodhatik,
 Ha Nemzetét 's emberbarátját

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A' SZÉLHEZ.

ODA CSOKONAY VITÉZ MIHÁLY ALTAL

Mit hízelkedel, óh lengeteg, óh tsalárd
Elmék ingadozó béllyege, Esti szél?
Hát tustfogta Hazámnak

Nem borzasztnak üfzögjei?

Víg hangot hazudó Posta! mit únfzoló
Pernyében heverő lantomat? A' katzaj
Bofzszantó gyönyörűség
A' boldogtalanok között.

Zengj a' kis Balaton' partja 1) körül, hol a'
Termézetnek örök Szüze, 's az emberi
Mesterség, ez a' Héros',
Egy tükörbe katsonganak.

Tsattogjál' aranyos szárnyal' enyészéten,
'S hagyj engem izabardon Dácia' pallagán
Elnémúlva zokognom
A' nádlepte fedél alatt.

1) Kis Balatonnak nevezem a' Fertő' tavát; mivel ezt a'
nevet nem igen Aestheticához valónak tartom. Ez
okból tefzek oda alább helyette Nizidert.

Hát a' nyár' elején 2) nem te valál, ki a'
 Szikrából eredett lángokat egy szegény
 Özvegynek fedeléről
 Szórád vad hahoták között?

Látám a' lakosok jajjait a' setét
 Füstnek gombolyagin mennybe tolongani
 A' Mindent-tehetőnek
 Zsámolyfzékihez; a' Kinek

Kor - kímélte falán 3) bús diadalmadat
 Tapsoltad. Szomorú düledezési közt
 Most a' gyász, 's a' halálos
 Tsendesség' fija zsibbadoz.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Szent tömjénit eloltá az Imádkozás:
 A' Zsoltárok erős Sérafi 4) zengzete
 Megnémúlt: Igaz írijét
 Vallásába se lelheti

Most a' megnyomorúltt: Tsak zokog és saját
 Házának hamuját hinti fejére már. —
 Oh, oh még is örömré
 Ingerlesz te kätzérozó.

Hogy? hogy tudjon ezüst hangokat 's innepi
 Vig' dalt adni nekem, Calliopé, mikor

- 2) Jun. 14-dik napján esett a' tűz, egy szegény öreg özvegyasszonynak házárol, Debretzenben.
- 3) Ekkor megégett a' nagy Templom is, melly 1564 ezrt. megégvén, 64 ezrt. állott a' fala pufztán. Ez, egy jeles példája a' Gottusi építés módjának, és eredete elvélz a' Debretzen és Magyarország históriájában.
- 4) Sérafi, jobb mint Sérafimi. Tudják a' Zsidó nyelvhez értők,

Vulcán az Helikonnak 5)
Szent berkét tövig égeté?

Nem lát'd hogy kesereg, nyögve hogy' öntözi
Elsírtt tsillaginak nedvivel a' babért?

Nem lát'd sárba keverve
Pernyés köntösinek havát?

Hát én, a' ki, (miként a' Capitólium' 6)
Töfzomfédja, Ovid) hafz'talan éltetém
Itt a' Mennyeieknek
Környékén bizodalमत, —

Felülvilágok Central University Library Cluj
Hol víg gondolatim szárnyra repültenek;
És a' Rózsalugasnak, 7)
A' mellyben Philoméla 's én

Egymást váltva üténk Pindusi dallokat,
Nints árnyéka tovább. Hagyj nekem esti szél!
Hagyj békét, 's pitzi Lantom'
Törd ízekre ... De mit? de mit

Hallok még is amott? Innepi lármaszót
És SZÉCHÉNYI Nevet hallok a' Hesperus'
Bíbor pitvara mellől:
Haj! még is tsak örülni kell.

5) Itt a' népes Ref. Collegium értetődik, melly az említett nagy égésben szintúgy a' lángok zsákmánya leve.
6) A' számkivetett Ovidius háza egybe volt ragasztva a' Capitoliummal; lásd a' kesergését, Trist. I. El. 3. v. 29-34. az én hajlékom is közel volt a' nagy Templomhoz, és szomszédjában a' Collegiumnak.
7) Ez a' Rózsalugas, ez a' Fülemile, és ez a' poétizálás nem költeményes gondolat, hanem természet után van festve.

Még is kell örömet tudni! nem állhatok
Ellent szívem' erőss duzzadozásinak.

Lantot, Pieri! 8) lantot!

Száz víg hang veri nyugotot.

Mennyegzőt mutató innepi lárma é?
Vagy más boldog öröm' zengedezése az?

Jertek, Gángesi szellők, 9)

Mellyek Vefzta' ölének értt

Almáit gyönyörűn lengetitek, puha
Szárnyakkal vigyetek, jertek, emeljete

Túl a' fellegeken, túl

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Már, már szárnyra emelkedem.

Látom tornyosodó szent hegyedet, Buda!
Hol *Korvin* ragyogott, 's hajdani Nemzetem,

Látom már Nizidernek

Tsendes tükribe képeimet,

Itt minden halait Czenkre sietteti
Thétis; túl az öreg Pán teli tulkait

A' kastélyba behajtja;

És Czéres maga tölti meg

A' Bőség' fzaruját: Sopronyi halmain
Tombol Liber Atyánk 10), 's víg adományival

Kínálgatja az Ikvát.

Ikvának szeme ég, ragyog.

8) Pieri, az az, Muzsa, Horatius után:

O testudinis aureæ

Dulcem quæ strepitum, Pieri! temperas.

9) Gangesi, az az, Napkeleti nyájas szellők, a' mellyek a'
Sz. Mihály nyarat olly édessé tefzik; a' mikor ez az
Oda is készült. -- Vefzta a' föld, vagy a' természet.

10) Az az Bacchus. Liber pater. -- Ikva Czenk alatt foly.

Ím, ím a' kofzorús Páfztorok 11) és velek
 A' szomszéd ligetek Hölgyei (óh kegyes
 Látás!) dalra fakadnak:
 Haj! hogy zeng az egész Vidék.

„Jóltévő Oziris, életadó Atyánk!
 „Ízis, nyájas Anyánk! éljete! éljete!
 „És a' boldog Arany kort
 „Oh kezdjétek elől megint!!“

Így éneklenek ök. — Vénus Uránia 12)
 A' boldog szeretet kellemes afzfonyja,
 BCU Széchenyi Könyvtár Városi Könyvtár Library Cluj
 Hoz két égi szövétneket.

’S ím a' földművelő Kefzthelyi Indigefz'
 Húgával jön az én Calliopém' kegyes 13)
 Dífze 's gyámola; szívén
 Hogy' tsillognak az érdemek!

„Hófzínű szeretők! már hűszonöt tavasz'
 „Rózsáját kötözém rátok. Az,égtűz —
 „A' vidám, a' hibátlan —
 „Lángolt bennetek, Édesim!

„Fél századra fogom nyújtani lántzotok',
 „Hívlelkük! Nemesek! majd unokáitok

- 11) Tzélozás van a' Tzenki Bíró köszöntésére a' nép nevében. Lásd a' M. Hírmondó Nro 38 Told.
 12) Az Uránia, vagy Mennyei Vénus a' lelkek és elemek szeretetének volt Istenafzfonyja, minden testi gerjedezés nélkül: az Amathusi pedig a' két Nem között való testi, de még is törvényes Szerelemnek, A' Páfusi Vénusnak a' fajtalanok áldoztak.
 13) En ezt a' tiszteletet olyan jussal adhatom, mint Horatius a' magáét. L. I. Od. 1. v. 2, és L. II. Od. 17. v. 2. 3.

„Fogják ősz korotokban
„Számosbítani ez innepet.“

Ezt mondá az Egek' tífzta' lakőja, 's ím
Szép Testvéri, ama' rózsatekintetű,
A' szellős Amatuntról
Hattyúinn ide jön, 's felel:

„Így fényljk ezután a' ti LAJOS¹⁴⁾Stokon,
„S BATTYANINN Amatuntrózsza kötése majd:

„És néktek liliomszál
„Légyen béretek, és babér!“

Így áldottanak űk: mennyei hangjókaj
Vigan vízfzonozák Istenek, emberek,
És én, pallagi dallos,
Bort és kedvet ivám velek.

14) Említem a' M. Gróf Széchényi Lajos, és Battyáni Miklós ű Nagyságok menyegzőit.